

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Domokos Mátyás,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László, Ludassy Mária,
Rakovszky Zsuzsa, Vásárhelyi Júlia.

Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

TARTALOM

- Lator László*: Erdő • 763
Petri György: Hogy elérjek a napsütötte sávig
(Kézirategyüttes) • 764
Jónás Tamás: Magyarázatok M. (azaz mindenki)
számára, miért a halálról írok,
ha Petri jut eszembe • 772
Zilahy Péter: A lovas Petri • 773
Fodor Ákos: Petrimprovizáció • 774
Tósztt • 775
Arató László: Petri György egy barátságverséről
(„V. Sz.-hoz”) • 775
Lackfi János: Nemzedék • 784
Nyilas Atilla: Bedekker • 786
A sztereotípiák • 787
Radnóti Sándor: Miért kell utánozni a görögöket? • 788
Láng Zsolt: Kovács Emma születése • 806
Határ Győző: Álomvilág • 820
Rock solitaire • 821
Szabó Zoltán levelei Szekeres Zsuzsának • 822
Örkény István levele Zelk Zoltánnak • 834
Ladányi-Turóczy Csilla: Kislány tompa késsel • 835
Panelproli-öregasszony • 836
Galló Tamás: Óda május elsején • 836
Filip Tamás: Az utolsó metró • 837
Önarckép darabokban • 838
Szentgyörgyi Zsolt: Az erdőkerülő • 839

- Szlukovényi Katalin*: Pillanatfelvétel • 842
 Dal • 842
 Türelem • 843
G. István László: Öregember székkel • 844
 Kopoltyúvers • 844
 Hozam • 845
Pajkossy Gábor: Klaus Mann Kossuthról • 845
Klaus Mann: A romantikus hős (*Tatár Sándor*
fordítása) • 849

FIGYELŐ

- Kőszeg Ferenc*: Az implózió költője (Petri György
 Munkái I. Összegyűjtött versek) • 857
Radics Viktória: A szellemi napszám (Végel László:
 Időírás, időközben.
 Naplójegyzetek, 2000–2002) • 877
Radnóti Sándor: Kész a leltár (Végel László:
 Hontalan esszék) • 884
Bényei Tamás: A másik kép (Láng Zsolt: A tűz
 és a víz állatai) • 885
Túry György: Mi az irodalom? (J. Hillis Miller:
 On Literature) • 892

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
 Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A
 Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
 Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág
 Előfizethető közvetlenül a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
 Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál
 (Bp. VIII., Orczy tér 1. Tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp. 1900)
 További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu
 Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)
 Előfizetési díj fél évre 1500, egy évre 3000 forint, külföldön \$35.00, illetve \$70.00
 Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

Lator László

ERDŐ

Ez a váratlan villanófény,
üvegzápor, tűzbélű árnyék,
ez az erdő azt mondja: minden,
ami szétesett, összeáll még.
Ami erőtlenül megadta
magát, visszabukott a földbe,
egyszerre feltör mindenünnen,
kavarogva és tündökölve.
A lakatlan, alakja vesztett
anyag vak odvát odahagyva
megindul, árad, újra testet
képzel egy lelkes pillanatban.

Ez az erdő azt mondja: semmi
nem vész el, ezt ismétli egyre.
Ami szétzüllött, újrakezdi,
egyetlen ízét sem feledve.
Vagy csak azt mondja ez az erdő,
amire szomjazik a szellem?
Hogy is vallhatna mérhetetlen
erejével az élet ellen?

Nem, az erdő azt mondja: semmi
fel nem támad ujjongva, minden
széthrohad odakinn, akár benn,
a húsunkban, a sejteinkben.
Lesz, ami volt, de ami lesz, nem
ugyanaz lesz, valami másba
megy át, van esély, meglehet, de
nem test szerint feltámadásra.

Ez az erdő azt mondja – semmit
nem mond, nem mondja azt se, ezt se.
Ez az erdő csak arra van, hogy
a balekokat hitegesse.
Ez az erdő – mit tudom én, mit?
Mondhatja ezt, mondhatja azt is.

Magába szív, kivet magából.
Egyszerre küld is meg maraszt is.

Petri György

HOGY ELÉRJEK A NAPSÜTÖTTE SÁVIG

Kézirategyüttes

Petri György egyik legnagyobb, leghíresebb verse, a *HOGY ELÉRJEK A NAPSÜTÖTTE SÁVIG*, amely először a *Holmi* 1990. februári számában jelent meg (a címet mi javasoltuk), értelmezhető úgy (bár nem okvetlenül vallási értelemben), mint a pokolra szállás költeménye. De az igazi földi pokoljárás az a néhány nap volt, amely a vers keletkezését megelőzte. Közeli tanúja volt ennek Farkas Péter, a költő Németországban élő barátja, akivel 1987 és '89 közt *Irodalmi Levelek* címmel szépirodalmi fórumot működtettek, „irodalmi kompjártot kelet s nyugat között” (szerkesztők: Farkas Péter, Köln, Petri György, Budapest és Tóth Gábor Ákos, Budapest). Farkas visszaemlékezése és naplójegyzetei alapján röviden így foglalható össze e néhány nap története:

1989 októberében egy többnapos program keretében magyar írók léptek fel a Rajna-vidéki német kisvárosban, Edenkobenben, az ottani Künstlerhaus és a híres rolandsecki műemlék pályaudvart művészeti események céljára hasznosító Rolandseck Bahnhof Stiftung szervezésében. Kétségesnek látszott, hogy Petri részt tud-e venni a felolvasóesten, mert már nagyon rossz állapotban érkezett, amit nyilván súlyosbított a szállodában elfogyasztott nagy mennyiségű vodka is. Kezdődő tüdőgyulladásra gyanakodtak, de hamarosan kiderült, hogy egészen másról van szó. Éjszaka lidérces álmai, hallucinációi voltak. A fellépésre valahogyan összeszedte magát, másnap este azonban újabb hal-

lucinációk gyötörték. Farkas Péter terápia-céllal magnóra mondatta vele rémálmait, de végül is orvost kellett hívni. Az orvos altatással próbálkozott, hatástalanul. Ekkor már a közvetlen életveszély vagy a teljes szellemi összeroppanás-leépülés jelei mutatkoztak. Petrit a bonni klinikára szállították. (Történetesen: október 23-án.) Másnap elkezdődött, amire alig lehetett számítani, tudatának feltisztulása. Továbbra is kérdéses volt azonban, hogy tud-e még majd valaha is verset írni. Sürgetőnek érezhette a választ, mert a harmadik napon átadta barátjának azt a kéziratot, amelynek a fénymásolata itt olvasható. Miután kijött a kórházból, gépbe diktálta a szöveget. A kézirat Farkas Péternél maradt, az ő szívességéből adjuk most közre.

A csomag hat lapból, hét teleírt oldalból áll: a negyedik lapnak a hátára is írt: itt fejezte be a verset. A szövegben később már csak apróbb változtatásokat eszközölt, és egy fontos (és nagyon szükséges) szerkezeti módosítást: az 5. lapon levő APPENDIX-et függelékből átminősítette lábjegyzetté. A vers olyan magaslati pontra érkezik a végén, amelyhez már egyetlen betűt sem lehet hozzátenni. A lendület azonban még futtatta a tollát: az 5. lapon egy másik vers (vagy töredék) olvasható, és végül a 6. lapon megint egy új szöveg, élete utolsó nagy szerelmi fordulatának naplószerű versbe fogalmazása. Mindkettő itt jelenik meg először.

A szerk.

Találkozás és bűnhődés

Szokványos nyári éjszakának indult.

Sétáltam koszmárról - koszmára.

Talán éppen a Nylonban ittam

a HEU - négyállomás mellett, a Margit - hídnél

(vagy azt értem már lebouttkés? Nem tudom.),

de lehet, hogy a Boráros - téren.

Ezt a sétát mindig

tegyéleg vagy épp hat napig folytatás,

és ahérhood vezethet.

Teljes valóság nélkül és ittam.

(~~Arról még ahérmit~~ - költőidei ifjúság.)

És addig még nem rosztam a koszmákban,

sem, sem, még nem temetkeztem Antal lapját

Könyve - újságba, ^{nem fixívortam az} ~~mint egy kezeltet~~.

Nem idősített fel, ha szöveget hoztam.

"Fizetn valamit?" kérdezték egy dohánykeres

hői hang a hátam mögül, fiatal hang volt.

"Kérjél." - mondottam felé fordulva. Ötven - ketten

kevély, azzal a névvel nézőknek. Letépett

kevély, hajdan világszerte hajó

bertakart ing, cserepes ~~é~~ ajszák, négyes

kevély, ^{kevély, azzal a névvel nézőknek} ~~kevély~~ ^{kevély}

négyes, fehér műszál és pullover,

barack kadróg, szeméttel talált fehér sztrudcipő

kevélyt kért és sőt, pihent. Néha nem vitat-

tan.

3.

Sokáig vártam egy kormi utcan, hozzáudvált,
 ez kiadó volt, de hirtelen pánc a tőlentől, a tőlentől
 egy pincében kitértél hi, nagyon sok lejáró
 mentésed lefele valamire ^{nem tudni honnan} ~~forrás~~ ^{deszka} - felolvas.
 Az egy. Befilcesedett valahin ^{szobából} ~~szobából~~ ^{szobából}
 alom.

Nem vettél, csak megoldtam, lejárt belte magi-
 tal a vadraggát

"Igy szótam meg, ha bokat ellet dugor"

- mondta közvetlenül. Nem volt ellene, magam is csak a legnagyobbért mértékben, meg a zabolát dobtam le - ^{lefele} ^{mint győzött}

"Váholj meg." Kát igen, ez elkerülhetetlen.

Kom szívesen volt, újra pihelhes volt, nyolc
 szippedre szavas, mintha egy úres gardina's
 kótázom ^{drócsán}
 festőre a nyelven, mindjárt felvén az éle-
 perem.

Rettegem, hogy menten a szájba hányok,
 ette vinnat rohogtatékem támadt,
 ömlőket durva bőséne^a köznyel, amíg
 úra lettem a perintaltikánel. A lábalka
 sűt is szavas. ^{Alig tégul,} ^{alig se} nedvesedik.

"Váril" - mondta is belevéjt ugyanval
 egy megusodott margaruba, magába ^{forra,} ^{forra,}
 astán még egy adagot "Majd ennyi is fog

4.

Lmég elbore?

~~Még elbore?~~"Még tudom valami szelést magam?" kévérdeten
hízott.Egy csöcsoutra mutatott. A víz kiéredt csupa
lucskó lett a nadrágom, mintha behungyostam
volna."Ez is hórábaltózik" - mondtam. Egy öbenez
eret még. A fejét odeta: "Mondtam, hogy ez
húszas, és ez nem az ára. En arastam, a húszas
meg egymórien kell." "Háza adj vima-mondam"Étsd meg vinas húszosom". "Háza vajza
- mondta - "ha vima tudnéd adni öbenezre,
nem kéne a húszosod" - mondta logikusan
a kővetkez pillanatban elaludt egyik
szájjal.Vállat vontam ("Ha ilyen bűzre vagy"),
szobor gyűtem és öbenezt és börtököt megfektet-
tam a zahnóm és börtököttem fel a légszóm.~~Arta a Borsnyó-kői piac áldost zárvára,
gőzragú tépák, karaluzi petrosszegen, gyűntek
gyűntek, gyűntek, az öböhözsema, egy deci
és se szony, se undor, se degen vas
törköly,
hátrahagy, iszonyi. De nem elnom el.~~

1/1

Hogy éljék a napsütötte sávig
 hol drapp taliam fehér ingem oltógit
~~szobán~~ le'pessékön jöl a tinteségig,
 hol szél rög, fehér kitélő~~stör~~
 sörtegy
 → nyári hajnal, #961.

→ ~~szobán~~ feloldó és fagyos, közömbösen
 komoran feloldoz ~~hő~~ ^{hő} ~~hő~~ fagyos
 és ki a tinteségig ~~ésed a miután~~
~~emelked~~

~~Tinteség széppre fagyos a miután~~
~~emelked~~

Hányinger
 → ~~Hesedés~~ le'pessék, fagyos nem szob
 miután emelked,
 nyári hajnal, kilencórás hetvenegy

én azokat a nőket szeretem,
 akik úgy rúszárogosak, hogy néha úgy
 már átment rajtuk az útkészítő
 a szertett szépséget,
 megőrzik énekeket.

Annival fűződik,
 amit óvni kell
 — kérem is, kéred is.

Glossa Appendix

Ez nem igaz.

~~kérdés~~, kéred van aquamarin szemek
 a nőket mit tudon én?

mint glicinok keverékben a víz? gőzfolyány
~~széles~~ ligetben, mint a gőzkevé. utoljára?
 de ~~arab~~ ^{pal} valamit ajánl nekem ^{vime-mene} ^{le} ^{ann} ^a

Az szemek színt és ^{szerecskón pörkölés}
^{titka} ^{egy gőzgyógyász} ^{szó}
 hogy ne legyen olyan ^{undorítóan} ^{elcsúszt}

S magam lepus valamivel megélethetők.

fura ez a féltékeny kapcsolat;
mindenki tud, senki se beszél róla.

9. kivétel, normális és higgadt,
hiszt mindig - ha valaki másról van szó,
nem zárkózok el a helyzet elemzésétől
(igaz te még korábban tesztelted).

sz. figyelmét felhívom
a rólad róla veresre,
végighallgat, hallgat, no comment.

~~hiszt senki se beszél~~

Leginkább nem beszél róla.

Nem tabu csak... hűggy is szóba hozni.

Különböző is: ki is őt nem más ebből,
hogy el akartam fogadtatni magam.

~~Hajjon?~~ ^{És ha igen} ~~De az is~~ hiszt az "ahhoz nem

belülről ágyashód' gentusa? ^{tebrik..."}

(nyilván is miattad egy hiszt) érdeklő
még hányan érdeklő fl, és hányan
alnom el,

Rom part

hamletizál